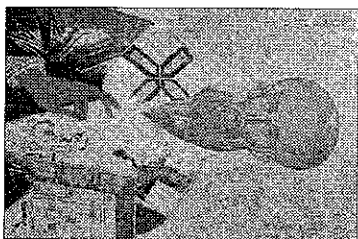

MORAVSKO-PANÓNSKE LEGENDY

Spoločný názov dvoch diel: **Život Konštantína** (asi 870) a **Život Metoda** (asi 885 až 894).

Spolu s **Proglasom** patria k našim prvým písomným pamiatkam a sú dielami pôvodnej staroslovienskej literatúry.

Patria do veľkomoravského obdobia stredovekej literatúry, do **pôvodnej staroslovienskej literatúry** (máme aj prekladovú staroslovienskú literatúru).

Stredoveká literatúra vzniká v dobe raného kresťanstva, vrcholí v 8. až 9. stor. a zaniká v 15. stor. V ideovej rovine, vo výbere tém vychádza z náboženskej ideológie

a Biblie, podporuje pozíciu kráľa, všima si javy všeobecne a podľača individuálne. Spojiatku boli stredoveké diela určené na prednes (okrem duchovných nik nevedel čítať), preto mnohé z nich majú deklamatívny charakter. Zo zánrov sa využívala predovšetkým lyrika, duchovná poézia – piesne, modlitby, legendy, ale aj svetské kroniky slávnych činov kráľov, hrudská a rytierska epika o slávnych činoch a spôsobe života dvoranov, ku koncu obdobia aj bajky, milostná lyrika.

Predkladané diela sú **legendy dvoch svätcov**, prevažujú v nich však životopisné fakty:

1. **Konštantín-Cyril** (pozri *Proglas*).

2. **Metod** (asi 815 v Solúne – 885 na Veľkej Morave), starší brat Konštantína, mních v kláštore na Olympe; opät kláštora v Polychrone; istý čas z poverenia Michala III. správcom slovanskej provincie v Grécku, neskôr v Ríme vysvätený za kňaza; po príchode z Ríma ho bavorskí kňazi mučili a dva a pol roka väznili – oslobodili ho až po zákroku pápeža Jána VIII.; (v roku 881-2 musel podniknúť cestu do Caribradu, predvolal ho cisár). Stal sa panónskym arcibiskupom. Mal právnické nadanie, zorganizoval samostatnú veľkomoravskú cirkevnú organizáciu na čele s biskupom. V **Napomenutí vladárov** žiadal, aby aj panovníci dodržiavali svetské i Božie zákony; okrem iného aj preto sa dostal do nemilosti kráľa Svätopluka. Bojoval s bavorským kňazom Wichingom o suverenitu veľkomoravskej cirkevnej organizácie. Spolu s bratom sú našimi prvými učiteľmi, založili nižšie školy (čítanie, písanie) a vyššie školstvo (štúdium teológie), vyskóliili okolo 200 kňazov.

Do staroslovienskej preložil so svojím bratom Konštantinom Bibliu, Zákon sudný Jhuden a sám omšové knihy a homilie (kázne). Za svojho nástupcu si zvolil Gorazda, ktorý bol asi prvým našim vzdelaným mužom a kňazom.

Autor Života Konštantína: KLIMENT (916), zvaný aj KLIMENT BULHARSKÝ, KLIMENT OCHRIDSKÝ či Veľký.

Nepoznáme jeho rodisko, predpokladá sa, že bol členom misie z Byzancie, žiak Konštantína a Metoda. Roku 868 bol v Ríme vysvätený za kňaza spolu s Metodom, Gorazdom a Naumom. Keď Svätopluk vynal slovanských kňazov, uchýlil sa do Bulharska, v Ochride založil kláštor a školu. Neskôr sa stal biskupom vo veľickom biskupstve. Podľa mnohých autorov je iste autorstvo Klimenta len pri Živote Konštantína, pri Živote Metoda sa podieľal len ako redaktor. Písal aj hymnicku poéziu (na svätcov a kňazov) a kázne.

Autor Života Metoda: neznámy.

■ **Útvar:** legenda.

Legenda je stredoveký prozaický alebo básnický útvar, zobrazujúci život svätcov. Život Konštantína a Život Metoda na rozdiel od typických legend obsahujú **veľa životopisných faktov**. Konštantína a Metoda neidealizujú ako svätcov, **zázraky a vzácnosť sú vzácnosť** (napr. Konštantín z vôle Boha vytvorí slovanské písmo, premení kalnú vodu na čistú. Metod vyslovuje proroctvá atď.). Legenda má **vždy náboženský ráz**.

Využíva **idealizovanú charakteristiku, citáciu, exemplá** (krátke rozprávania, ktoré sa v stredovekej literatúre využívali na objasnenie povedaného alebo na kresťanskú výchovu čitateľa, obsahovali mravné ponaučenia, odkazy na Desatoro ap.).

■ **Kompozícia a forma**

Skladá sa z 18 kapitol, mnohé časti okrem zachytenia priebehu života Konštantína obsahujú **debaty** (dišputy) s protivníkmi kresťanstva, nachádzajú sa tu **podobnenstvá** (analogické príbehy, ktoré sú časté v Biblii), **exemplá** (krátke príbehy sa využívajú ako argument). V texte upozorňujeme na niektoré prvky **zázračnosti** činov svätca, majú však oveľa menšie zastúpenie ako napríklad v legendách písaných po latincky v neskoršom období stredoveku.

Poznámka: Upozornenie na konkrétne výrazové prostriedky sa nachádza pri ukážkach.

I

Konštantínove, že všetky národy dostanú svätých mužov, ktorí ich povedú správnu cestou k spaseniu.

II

Narodenie Konštantína, rodičia:

V meste Solúnie bol jeden muž vznešeného pôvodu a bohatý, menom Lev, v hodnosti drungária pod stratégom...

Bol zbožný a zachovával všetky prikázania Božie tak, ako keďysi Jób. Za ten čas, čo žil so svojou ženou, splodil sedem detok. Z nich najmladší, siedmy, bol Konštantín Filozof, vychovávateľ, náš učiteľ.

III

Konštantínovi sa sníva sen, že spomedzi krásnych neviest si vyberá tú pravú – Sofiu, t. j. Múdrost. Rozhodol sa byť mníchom, študovať a čítať múdre knihy.

Stratég zhromaždil všetky dery nášho mesta a povedal mi: „Vyber si z nich, ktorú chceš za ženu a pomocnicu sebe rovnú.“ Ja, keď som všetky poprezeral a obhliadal, videl som jednu zo všetkých najkrajšiu, so žiarivou tvárou, veľmi okrúhlymi zlatými retiazkami a perlamami a všetkou krasotou. Nazývala sa Sofia, to jest Múdrost.

Štidium:

Keď ho dali na učenie, vynikal v učení nad všetkými žiakmi veľmi bystrou pamäťou, že sa všetci divili.

(V tejto kapitole je úryvok **Podchvaly svätému Gregorovi**, ktorého knihy vedel Konštantín naspamäť. Je to prvý známy text kresťanského autora.)

IV

Keď prišiel však do Carihradu, oddali ho učiteľom, aby sa učil. A za tri mesiace naučil sa gramatiku, potom sa pustil do ďalších náuk. Učil sa Homéra aj geometriu a u Leva a Fótia dialektiku a všetky filozofické náuky, okrem toho ešte rétoriku a aritmetiku, astronómiu a muziku, a všetky grécke umenia.

Viac ako učenosť prejavoval tiché správanie a zhovárал sa len s tými, s ktorými to bolo osožnejšie, a vyhýbal sa tým, čo sa odklonili na krivé cesty.

Ponúkli mu učiteľské miesto a on to prijal.

V

Konštantín vedie polemiku s učeným starcom, ktorý kritizuje kresťanov, že sa klanajú krížu, hoci Starý zákon zakazuje vytvárať modly. Sila Konštantínových argumentov starca umlčí.

VI

Konštantín polemizuje so Saracénmi, ktorí napádajú kresťanské učenie o troch Božích Osobách. Pokúsili sa ho otráviť, ale Boh ho ochránil a jed mu neuškodil (prvok zázračnosti).

VII

Konštantín sa zrieka svetského života, žil sám, všetko, čo mal, rozdal chudobným. Neskôr odišiel za bratom Metodom na Olymp, kde zotrval v modlitbách, zahŕbený v knihách.

VIII

Čaká ho prvá misia u kaukazských Chazarov (Kazarov). Kresťanskí misionári ich chceli získať pre kresťanstvo a Saracéni zas pre svoje náboženstvo. V závere kapitoly sa dozvieme, že sa dal pokrstiť aj samotný vojvodca tohto bojovného kmeňa.

Konštantín mal dar od Boha – vedel okamžite čítať v cudzej reči a rozumieť jej (napr. hebrejčine).

Na ceste ku Kazarom naši bratia pozostatky svätého Klimenta, vykopalí ich a vzali s veľkou úctou. Na spätočnej ceste domov, keď Konštantín slúžil omšu, sa stal opäť zázrak:

... napadli ho Uhrí, zavýjali ako vlci a chceli ho zabíť. On sa však nezľakol, ani modlíť sa neprestal, len „Kyrie eleison“ odriekal, lebo už končil službu. Oni, keď ho uzreli, z Božieho rozkazu skrotli a začali sa mu klanáť. A keď si vypočuli poučné slová z jeho úst, prepustili ho aj s celou družinou.

IX-XI

Prijatie u kagana Kazarov, debata o náboženstvách so Židmi, Kazarmi, argumentovanie, podobnosť, vysvetľovanie viery. Keď sa s kaganom lúčili, Konštantín odmietol ponúkané dary a požiadal kagana, aby radšej prepustil gréckych zajatcov – bolo ich až 200.

XI

Úryvok **podobenstva**, ktorým Konštantín presvedča poslucháčov, že je veľa náboženstiev, a kresťanstvo je to najsprávnejšie:

...Isťy kráľ mal vo veľkej úcte a obľube dvoch manželov. Keď sa prehršili, vyhnal ich a z krajiny vypovedal. Keď tam žili mnoho rokov, splodili deti v chudobe. Deti sa schádzali k sebe a radili sa, akou cestou by opäť dosiahli predošlú hodnosť. Jeden z nich hovoril takto, druhý zas inakšie a iní zasa inak radili.

V tejto kapitole nájdeme **úkážku argumentácie** Konštantína (je to znak synkretizmu, ak sa v umeleckom diele využívajú postupy náučného štýlu). Konštantín využil učenie Biblie, aby spochybnil slová jedného kaganovho radcu:

Jeden radca z nich, čo dobre poznal saracensku zlobu, opýtal sa Filozofa: Po-
vezd mi, hosť, prečo sa vy Mohameda neďžije? Veď on Krista vo svojich knihách
pochválil a hovoril, že sa narodil z panny, sestry Mojšovej, že je veľký prorok, že
mrŕnych kresťali a liečil všelijaké neduhy mocou veľkou.

Filozof mu odpovedal: Nech nás súdi kagan. Povedz však: Ak je Mohamed pro-
rok, ako môžeme veriť Danielovi? Lebo on povedal: Po Kristu prestane všetko
videnie a proroctvo. On sa však zjavil po Kristu, ako môže byť teda prorokom. Ak
toho nazveme prorokom, zavrhujeme Daniela.

XII

Cestou späť išli vyprahnutými krajinami – nikde nebola voda, len v slatinách,
ale bola horká. Smäd sa už nedal znieť (príklad na prvky zázračnosti):

Keď sa všetci rozišli hladat vodu, povedal Metodovi, svojmu bratovi:

*Už nevydržím smäd, načri vody tejto. Lebo keby si premenil Izraelitom horku
vodu na sladkú, ten aj nám poskytnie útechu. A keď načrel, zistili, že je sladká ako
med a studená. A pili a chválili Boha, ktorý učinil svojim služobníkom také veci.*

Ľudia v suchom posťhutej krajine sa klaňali stromu a prinášali mu obety, aby
zaprišlo. Konštantín ich vyhrášil, že sa klaňajú modlám, dal rozkaz vyťat strom
a spolu s ním pobozkali všetci ostatní evanjélium (všimnite si opakovanie spojky
a na začiatku viet – **anafora**):

*V tú noc Boh zoslal dažď. A s radosťou veľkou chválili Boha. A Boh sa veselil
z toho veľmi.*

XIII

Návrat do Carigradu, zvitranie sa s cisárom. Výklad Šalamúnovho textu, v kto-
rom je ukryté proroctvo o príchode Krista (**Výklad**, vysvetľovanie patrí do náuč-
ného štýlu – znak **synkretizmu**).

XIV

Posolstvo od Rastislava:

*Keď sa Filozof veselil v Bohu, vymorila sa iná vec a úloha nemejšia od tých
prvých. Lebo Rastislav, moravské knieža, keď dostal vniknutie od Boha, poradil sa
s kniežatami svojimi a s Moravami a vyslal posolstvo k cisárovi Michalovi, ktoré
hovorilo:*

*Keďže náš ľud pohanstvo odvrhol a kresťanského zákona sa drží a nemáme
učiteľa takého, čo by nám v našej reči pravú vieru kresťanskú vysvetlil, aby aj iné
kraje, keď to uvidia, nás napodobnili. Pošli nám teda biskupa a učiteľa takého.
Lebo od vás na všetky strany vždy dobrý zákon vychádza.*

Cisár si uvedomoval, že Konštantín je ustatý, ale nikto iný by takto misiu
nezvládol:

Odišiel teda Filozof a podľa starej obyčaje oddal sa modlitbe aj s inými pomoc-
níkmi. Čoskoro potom zjavil sa mu Boh, ktorý vyslyšava modlitby svojich služov
a ihneď zložil písmeňd a začal písať slová evanjelia: Na počiatku bolo Slovo a Slovo
bolo od Boha a Boh bol Slovo a ďalšie.

Zaradaval sa cisár a velenil Boha aj so svojimi radcami i poslal ho s mnohými
darmi a napísal Rastislavovi takéto písmo: Boh, ktorý prikazuje každému dospieť
k poznaniu pravdy a dosiahnuť väčšiu hodnosť, videl tvoju vieru a horkosť, učinil
aj teraz, za našich čias to, čo odprvu nebývalo, ale iba v prvé roky a zjavil písmeňd
pre jazyk váš, aby ste sa aj vy počítali k národom veľkým, ktorí Boha slávia svojím
rodným jazykom...

XV

Príchod Konštantína a Metoda na Veľkú Moravu:

*Keď prišiel na Moravu, s veľkou úctou prijal ho Rastislav, a keď zchromazlil
učenkov, odal mu ich na učenie. A onedlho preložil celý cirkevný poriadok, nau-
čil ich najššej službe Božej, hodinkám, večiermi, povečernici i tajnej službe (omši)
a tam nechal učiť aj iné náuky, gramatiku i muziku. I otvorili sa, podľa slov pro-
kových, uši hluchých a počuli slová Písma a jazyk jachtavých jasným sa stal. Boh
sa však tomu radoval a diabol zahambil.*

Názory trojjazyčníkov (za liturgický – bohoslužobný – jazyk uznávali iba heb-
rejčinu, gréčtinu a latinčinu) na slovanský liturgický jazyk:

*Neoslovuje sa Boh takto. Lebo keby mu to bolo milé, či by nebol mohol učiniť,
aby aj tbo odprvu písali svoje reči písmeňami a slávil Boha? Ale iba tri jazyky
vybral: hebrejský, grécky, latinský, ktorými sa patrí Bohu chvála vzdávať.*

Pobyt u kniežata Pribinu a jeho syna Kocela v Blatenskom kniežatstve pri Bla-
tenskom jazere (dnešný Balaton), kde sa Pribina usadil po vyhnaní z Nitry (Moj-
mírom):

*Keď pobudol na Morave štyridsať mesiacov, vybral sa svätii svojich učeníkov,
prijal ho cestou panónsky knieža Kocel i obľúbil si slovianske knihy veľmi a naučil
sa im a dal mu do päťdesiat učeníkov, aby sa im tiež naučili.*

XVI

Z Panónie prešli do Benátok kde na nich opäť zaútočili trojjazyčníci.

V texte ukážky si všimnite **paralelizmus** – opakovanie rovnakých syntaktic-
kých konštrukcií (Či neprichádza... / Či slnko nesvieti... / Či nedýchame...), a **seriu**
úvahových otázok.

Ukážka je úryvkom pôsobivého **rečnického útvaru** (dnes by to bol možno
diskusný príspevok alebo reč obhajoby) s **využitím argumentácie** (vymenovanie
mien národov) a hlavne s **pôsobivým pripodobnením (podobnosťou)** používa-
nia materinského jazyka k dažďu a slnku. Autor udržáva kontakt s publikom, ob-
racia sa naň (*Povedzte mi, či...*).

Či neprihádza dažd od Boha pre všetkých rovnako? Či slnko nesvieti tak isto na všetkých? Či nedýchame na vzduchu rovnako všetci? To ako vy sa nehambíte len tri jazyky spomínať a nariadiť, aby ostatné národy a kmene boli slepe a hluche? Povedzte mi, či Boha robíte bezmocným, že to nemôže umožniť, alebo závistlivým, že to nechce? My však poznáme národy, ktoré majú svoje písmo a Boha oslavujú každý v svojej reči. Ako je známe sú to Arméni, Peržania, Iberi, Sanci, Góti, Avari, Tyrsi, Kozári, Arabi, Egypťania, Sýrcania a mnohé iné.

XVIII

Predvolanie k pápežovi Hadriánovi II. (867-872). Vierozvestovia prišli do Ríma aj s pozostatkami svätého Klimenta. Príchod sprevádzalo zázračné uzdravenie chorého po porážke.

XVIII

Zdravotne oslabený Konštantín vstúpi do kláštora:

Nasledujúceho dňa obliekol sväté reholné rúcho a prijal svetlo k svetlu a dal si meno Cyril. A v tom reholnom rúchu ostal dní päťdesiat.

Konštantín v Ríme zomrie roku 869 ako 42-ročný. Napriek tomu, že Metodovi a Konštantínovi nariadená matka priniesť pozostatky skôr zosnulého brata domov, rímski biskupi si u pápeža vymohli, aby bol pochovaný v Ríme v Chráme svätého Klimenta. Biskupi pred pohrebom chceli skontrolovať telo v rakve, či nič nechýba, ale riadením Božím sa rakva nedala otvoriť (zázrak).

Život Metoda

■ Útvar: legenda.

Oproti iným legendám má charakter životopisného diela, nachádzajú sa tu sporadicky zázračné skutky svätca. V porovnaní so **Životom Konštantína** je tu menej polemických replík s odporcami kresťanskej viery; menej filozofických argumentácií, má jednoduchší štýl a je kratšia.

■ Kompozícia

Beletrizovaný životopis sa v diele kombinuje s **rozprávaním** o životnej dráhe Metoda, s opisom jeho vnútorných a vonkajších znakov – **opis a charakteristika**).

Nájdeme tu fakty, mená historických osobností (Rastislav, Svätopluk, Hadrián II., Michal III.). Opät sa tu „cituje“ list Rastislava Michalovi III., samozrejme, nie je totožný s tým textom, ktorý sme čítali v **Živote Konštantína**.

Skladá sa zo 17 kapitol, je bohatší na životopisné fakty, štylisticky jednoduchší.

I

Oslava Božej dobroty, vymenovanie niektorých jeho činov (dalo by sa povedať, že je to história kresťanstva v skratke), jednota Orca a Syna, upozornenie na činy diabla, spomienka na apoštolov a mučeníkov, spomienka na veľké postavy kresťanstva v Byzancii a ich osudy, keď ich učenie nazvali bludmi. Kapitola sa končí konštatovaním, že predstaviteľia cirkvi z Byzancie boli očistení (akoby ten, čo ide písať o živote svätého Metoda, naznačoval, že aj Konštantín a Metod boli vyhlásení za bludárov a potom očistení).

II

Priama charakteristika Metoda (štylisticky brilantná):

... a keď všetky jeho cnosti a snahy po jednom porovnáme s tými bohumilými mužmi, nezahabíme sa. Lebo jediným sa vyrovnal, od druhých bol o málo menší a volateľných predstihol; výrečných prevyšoval horlivosťou a horlivých výrečnosťou. Lebo všetkým podobným sa stal, obraz všetkých na sebe ukázal, bohabojnosť, zachovávanie prikázania, telesnú čistotu, neprestajné modlitby a svätosť, reč silnú a lahodnú, silnú oproti nepriateľom a lahodnú k tým, čo prijímali napomenutie, prístnosť a uprímnosť, milosrdenstvo, lásku, vytrvalosť a trpezlivosť, všetkým pre všetkých, aby všetkých získal.

Metoda cisár pred časom poveril, aby spravoval slovanské kniežatstvo.

III

Príchod do kláštora:

Lebo nechcel znepokojovať vzácnu dušu vecami, netrvajúcimi veky. Našiel si čas, zriekol sa úradu kniežacieho a odišiel na Olympe, kde žijú svätí otcovia; prijal postrižiny a obliekol čierne rúcho. A v pokore sa podrobval a zachovával úplne celú mníšsku regulu a venoval sa knihám.

IV

Pomoc bratovi Konštantínovi na jeho misii u Chazarov (národ žijúci medzi Donom a Kaukazom), všimnite si **nepriamu charakteristiku Metoda**:

On však riekol: Hotový som za kresťanskú vieru umrieť, a neodtáhal sa, ale šiel a svojmu mladšiemu bratovi slúžil ako sluha a podriaďoval sa mu.

V

Posolstvo Rastislava Michalovi III., rozhodnutie o misii na Veľkú Moravu. Autor túto kapitolu podal ako **rozprávanie** o tom, čo sa pred rokmi stalo:

I stalo sa v tie dni, že Rastislav, knieža slovienske, so Svätoplukom poslali z Moravy k cisárovi Michalovi a hovorili takto: Z milosrdenstva Božieho sme zdraví. A prišli k nám kresťanskí učiteľia mnohí z Vlách i Grécka a z Nemiec a učia nás rozličné, ale my Slovieni sme prostý ľud a nemáme, kto by nás naučil pravdu a vysvetli nám zmysel. A tak, vládnú, pošli nám takého muža, ktorý by nás upravil k všekej spravodlivosti.

Vtedy cisár Michal hovoril k Filozofovi Konštantínovi: Či počuješ, Filozof, túto reč? Okrem teba toto iný nemôže vykonať. Tu, hľa, máš dary mnohé, pojmi brata svojho, opáta Metoda, a chod. Lebo vy ste Solihania a Solihania všetci tísto sloviensky rozprávajú...

Teraz sa neopovážili protivíť ani Bohu, ani cisárovi, podľa slova apoštolu Petra: Boha sa boje, cisára ctiť.

A tu vnikol Boh Filozofovi slovienske pismo, takže hneď zostavil písmená, zostal reč a vydal sa na moravskú cestu; aj Metoda vzal.

A keď prišli tri roky, vrátili sa z Moravy, keď už boli vyučili učeníkov.

*(Poznámka: Všimnite si **parafrázu** namiesto presnej citácie: *Boha sa boje, cisára ctiť.*)*

Okrem Rastislava sa v texte spomína i Svätopluk, hoci v **Živote Konštantína** v posolstve z Veľkej Moravy jeho meno ešte nie je spomenuté.

V I

Pápež Hadrián II. posväti učenie Konštantína a Metoda, za kňaza vysväti Metod, ktorý bol dovedty len mníchom. Spomínajú sa aj trojazyčníci a pápežov súhlas s ich tvrdeniami.

V II

Posledné slová nemocného Konštantína bratovi Metodovi:

...Hľa, brat, boli sme oba záprahom, čo táhal jednu brázdú, ja na ornici padám, deň svoj som skončil. Ale ty miluješ veľmi Horu, jednako nepušíšaj pre Horu svoje učiteľstvo, lebo čím môžeš byť skorej spasený?

(Všimnite si poetickosť textu, napr. pôsobivé metafory: ja na ornici padám; boli sme oba záprahom, čo táhal jednu brázdú a pod. Hora je obrazne pomenovanie Olympu, kde Metod rád žil ako mních.)

V III

Žiadost Kocela, aby mu pápež poslal Metoda. Pápež adresuje list Kocelovi, Rastislavovi a Svätoplukovi, poslať im Metoda (všetkým Slovienom, nielen blatenským) a žiada, aby Slovo Božie čítali najprv po latincky a potom po sloviensky.

I X

Spory s franskými kňazmi Metodovo uväznenie:

... jeho však poslali do Švábska a po trieta roka ho držali uväzneného.

X

Pápež Moravanom opäť poslať Metoda:

Keď ho prijal knieža Svätopluk so všetkými Moravami, odovzdal mu všetky chrány a duchovných vo všetkých mestách.

X I

Proctvá Metoda:

Mal tiež dar prorocký, lebo mnohé jeho predpovede sa splnili.

Napr.:

Svätoplukovi sa podarilo vyhrať bitku, keď na radu Metoda prišiel aj s vojakmi na omšu; pohanské knieža vo Vislách sa rúhalo a nedalo sa pokrstiť doma, až sa naplnilo Metodovo proctvo: knieža padlo do zajatia a pokrstili ho cudzi.

X IV

Autor pripomína, že v živote Metoda sa naplnilo proctvo apoštola o nebezpečenstvách života (zbojníci, vzbúrené more, víry v riekach atď.). Len pár kapitol je takýchto málo konkrétnych - bez skutočných príhod zo života Metoda.

X V

Preklad Pisma - okrem knh Makkabejských - z gréčtiny do staroslovienciny. Podľa autora to preložil sám s dvomi „skoropiscami“ a trvalo mu to osem mesiacov. Spolu s Konštantínom podľa autora preložil len Žaltár (zbierka žalmov), Evanjelium s Apoštolom a vybrané služby Božie. Sám preložil **Zákonník**.

X VI

Príchod do krajov dunajských, stretnutie s uhorským kráľom, priaznivé prijatie.

(Poznámka: Nejde, samozrejme, o kráľa neskoršieho uhorského štátu, počas cesty do Carigradu v roku 881-2, kam ho povolal na konzultácie byzantský cisár Basil, na jahu Panónie sa vraj stretol s istým náčelníkom kmeňa Uhrov, ktorý tam bol so svojimi bojovníkmi.)

X VII

Bliži sa koniec Metodovho života:

Takto všetky obvinenia na všetkých stranách a ústa mnohorravným zavrel, beh zavšiel, vernu zachoval a očakával veniec spravodlivosti. A pretože sa zakúšil Bohu, stal sa jeho miláčikom.

Ustanovenie Gorazda za svojho nástupcu:

Tento je vašej zeme slobodný muž učerý dobre v latinských knihách, pravoverný. To buď vôľa Božia i vašá láska, ako i moja.

Zachytenie smrti sv. Metoda (6. apríla 885):

A hovoril: Opatrujte ma deti, do tretieho dňa, ako sa i stalo. Keď svitol tretí deň, povedal potom: Do rúk svojich, Pane, dušu svoju odovzdávam.

Zachytenie miesta pohrebu (Metodov hrob sme do dnešných čias nenašli):

Keď ho učeníci jeho opatrili, vzdali mu dôstojné počty; službu cirkevnú vykonal po latinsky, grécky, sloviensky a uložili ho do hlavného chrámu.

...

Na záver je prosba k svätému Metodovi (svätá a ctihodná hlava – perifrása nepriame pomenovanie osoby opisom), vyslaná k nebu, aby sa modlil za svojich spravodlivých. Na záver prosby je:

Amen.

Všimnite si pôsobivú formu textu poslednej kapitoly, napr.:

-- opakované využítie **antonyma**:

Ľudia však, nescíselný národ, čo sa poschádzal, odprevádzali ho so sviecami, oplakávali dobrého učiteľa a pastiera, žiadli muži i ženy, malí aj veľkí, bohatí aj chudobní, slobodní i nevoľníci, vdovy aj siroty, cudzinci aj tuzemci, neduživí aj zdraví, všetci, lebo všetkým bol všetko, aby získal všetkých.

-- **paronázia** (hromadenie slov s tým istým slovotvorným základom):
...všetci, lebo všetkým bol všetko, aby získal všetkých.

Použitá literatúra: Proglas. Život Konštantína-Cyriľa. Život Metoda. Rohovce: Interpopulár Slovakia, 1995. ISBN 80-888834-03-1